

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul Abonamentului:</p> <p>Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. „ pe $\frac{1}{2}$ an . 2 „ 50 „ „ România și străinătate pe an . 14 franci „ „ „ „ pe $\frac{1}{2}$ an 7 „</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiunii oficiose, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Corespondințele sânt a se adresa redacțiunii „FÓIA DIECESANĂ“; érá banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
---	--	--

Cuprinsul: Ciril, Metodie și adevărul ortodoxiei. (Cotinuare). — Județul general. (Cotinuare și fine). — Alisandru Capra de Jupa. — Corespondințe. — Alegerea de paroch în Cubin. — Varietați. — Bibliografie. Edict — Concurse.

„Ciril, Metodie și adevărul ortodoxiei.“

Recenziune de presbiterul Trifon Militariu.

(Cotinuare din Nr. 47).

Prolog.

Acum când biserica ortodoxă duce o viață normală înaintând în liniscea cea mai adencă pre calca indegetată de Mântuitorul Christos și, conform prescrișelor rituale serbează aducerea aminte a Sântilor seî; în acelaș timp se rădică o voace dela apus, carea îi conturbă liniscea, carea se încearcă a seduce și a îndupleca biserica ortodoxă să se arunce în vârtejul mișcărilor convulsive ale bisericeî apusene.

Sânt aproape 1000 de ani de când biserica dreptmăritoare serbează memoria primilor vestitori slaveni, Ciril și Metodie, preamărindu-i ca pe mari apărători ai ortodoxiei. În mod deosebit îi serbează Slavii ortodocși, pentrucă ei au pus fundamental literaturii lor naționale compunând alfabetul și traducând în limba lor cărțile sante.

Însemnătatea aceasta mare, ce o au ss. Ciril și Metodie pentru Slavii, o cunoasce prea bine Roma, carea precum în trecut scia să exploateze Sântii naționali, așa voesce și acuma să tragă foloase pentru biserica apuseană din însemnătatea Sântilor naționali ai Slavilor.

Romei nu-i mai suride orizontul politic al Europei apusene, ea au perdit speranța că apusul o va rădica de nou la puterea avută înainte de 13. Septembrie 1870, Întré astfelu de împrejurări caută se-și ice refugiul la răsărit, și anume la Slavii, un popor vital, care neinfecat de demoralisațiunea apuseană, va avea să regenereze putredul apus. Roma decî crede în puterea Slavilor și marea lor misiune istorică și află că trebuie îndreptată toată atențiunea

lor Slavilor și câștigate simpatiile lor, pentruca să reaffe în răsărit ce perdue la apus.

Slavii creștini numără preste 80 de milioane. Dintre acestia sânt abea 20 de milioane papistași, precând restul se ține de biserica ortodoxă; decî pre cești din urmă caută se-i câștige Papa prin cei dintăiu. Primul paș în direcțiunea aceasta l-a făcut singur Papa prin renumita sa enciclică *Grande Munus* din 30 Septembrie 1880. adresată lumii creștine. După ce face cunoscută canonisarea și rădicarea lui Ciril și Metodie la rangul de Sânti ai întregii bisericeî catolice și deseamnă biografia lor, încheie Papa cu provocarea, ca toți se se roage ss. Ciril și Metodie, „ca cu grația ce o au la Dumnezeu să ocrotească întreaga creștinătate dela răsărit dând catolicilor constanța, ear șismaticilor înclinare pentru primirea uniunii cu biserica cea adevărată (se înțelege cu cea catolică)“.

Dând Papa primul impuls, executarea planului se-l primească asupra-și episcopii slavii supuși Romei.

Acestia, conform comandei primite, s'au și pus pe lucru, inscenând cunoscutul peregrinațiu la Roma și invitând Slavii ortodocși la participare.

Episcopul croat catolic din Diacovar Iosif Strosmaier emână în 28 Februarie 1881 cunoscutul seu cerculariu, tot așa și ceilalți episcopi. Ei toți afirmă, ca credința ortodoxă e credința mincinoasă, că șismaticii trebuie să primească religiunea catolică și să peregrineze la Roma, deacă voesc să între în împărăția ceriurilor. Peregrinațiu s'au făcut și astăzi e un eveniment, ce aprține istoriei. Măcar că Slavii ortodocși n'au putut fi seduși și n'au peregrinat la Roma, totuși enciclica Papei nu e lipsită de orîce însemnătate. Aceasta se vede din combaterea ei din partea Metropolitului Nicomediei și a celor mai re-

numiți teologi rusești; deci scopul scrierii mele nu e atât combaterea enciclicei papale, ci scrierile lui Dr. Anton Franki, și ale altor catolici, cari insultă episcopii ortodocși, din Dalmația, pe Prea Sântiile lor Gerasim Petranovicu și Stefan Knejevicu. Acestia, conșcii de chiemarea lor arhierescă, îndreptară pastorele către eparchioții lor, admoniindu-i să se ferească de momelile catolicilor și să rămână credincioși bisericiei ortodoxe.

Dr. Franki și conșoții lui s'au încercat a demonstra că ortodocșii sânt în rătăcire, ba ce e mai mult, că credința profesată de numiții demni arhieriei în pastorele lor, nu e credința întregii bisericiei ortodoxe.

Considerând scopul ascuns al acestor scrieri catolice; considerând mijloacele aplicate pentru ajungerea scopului și caracterul acestor mijloace; considerând în fine mișcarea religioasă escată la noi în Dalmația, m'am apucat a scrie aceste cu intențiunea de a espune adevărurile ortodoxiei, apărându-le de atacurile cărora fură espuse. Intrând în materie observ încă acum, că scriu nu „*contradicendi studio*“ ci „*defendendi voluntate*.“

Zara Dalmației în Decembre 1881.

Dr. Nicodim Milaș, m. p.
archimandrit.

Introducere.

Motto: Numai aceea e adevărată în credința creștină, ce au crezut toți, totdeauna și în tot locul — quod semper, quod ubique, quod ab omnibus creditum est.
Vincentiu Lerin. Comm.

Când m'am apucat să scriu despre adevărul ortodoxiei, mi-am pus întrebarea: care e criteriul, după carele se va cunoaște adevărul în general, și în special adevărul singuratecelor dogme ortodoxe. Responsul cel mai corect și perfect l-am aflat în citatele cuvinte ale Sântului Vincentie Lerineanul, învățătorul bisericii apusene.

Așadară o învățătură va fi adevărată deacă au existat totdeauna în biserică, deacă au fost mărturisită de toate bisericile locale; prin urmare deacă o învățătură (dogmă) se poate justifica cu anticitatea, universalitatea și unanimitatea tuturor creștinilor, altminte acea învățătură (dogmă) nu e adevărată. Tot ca S. Vincentie învață și ceilalți SS. Părinți.

Respunzând acum la întrebarea, carea am considerat-o de principală și neîncuigiurabilă, espunând criteriul, carele conduce biserică ortodoxă la cunoașterea adevărului, trecem la obiect.

Despre purcederea Spiritului sânt.

Dogma bisericii apusene despre purcederea Spiritului sânt după „*Decretum unionis Concilii Florentini*“ e: În numele Sântei Treimi, a Tatălui și Fiului și Spiritului sânt decretăm cu aprobarea sântului conciliu ecumenic florentin, că acest adevăr al credinței trebuie să-l creadă și primească și în urmarea lui toți au să mărturisească că: Spiritul sânt e vecinic din Tatăl și fiul și își are dela Tatăl precum

și dela fiul ființa și natura și că purcede vecinic din amândoi ca dintr'un principiu și sorginte (spirațiune). Dar aceea ce zic Sântii învățători și Părinți, ca Spiritul sânt purcede dela Tatăl prin fiul, înseamnă după părerea grecilor, că fiul e numai cauza ear după părerea latinilor, că fiul e și principiu (inceputul) purcederei Spiritului sânt. Și deoarece tot ce poșede Tatăl, Tatăl dă fiului când il nasce, afară de paternitatea, tot așa și aceea că Spiritul sânt purcede dela Tatăl, are fiul din veci dela Tatăl [din carele earăși se nasce el (fiul)]. Decretăm mai de parte ca esplicatele cuvinte și dela fiul au fost adause Simbolului spre precisarea adevărului și din necesitate iminentă.

Dacă compărăm doctrina aceasta cu învățătura bisericii ortodoxe, ni-se arată două diferențe și aceste se refer I. la însușirea personală (ipostatica) a Spiritului sânt și a II. la modificarea Simbolului.

Eată cum învață biserică ortodoxă: „*Spiritul sânt purcede dela singur Tatăl, ca din sorgintele și principiu Dumnezeirei*“ (Mărtur. ortodoxă întrebarea 71.); ear referitoriu la diferența a două zice: Nimeni să nu fie iertat a aduce ori a scrie, ori a compune altă credință, afară de cea hotărâtă de sântii Părinți adunați în sântul Spirit în cetatea Niceii; ear cei ce îndrăsnesc a compune altă credință, ori a o preda celor ce voesc a se întoarce la cunoașterea adevărului dela elinism ori dela iudaism ori dela alt eres, aceia deacă sânt clerici, înceată a fi clerici, ear deacă sânt laici, să se anatemisească. Aceste două diferențe existente între biserică ortodoxă și cea apuseană despre purcederea Spiritului sânt, le vom examina separat căutând, în care parte să afla adevărul.

(Va urma).

Județul general.

(Continuare din Nr. 46 și fine.)

V.

Urmează să vorbim acumă despre chipul și împrejurările aparițiunii lui Christos și despre înfricoșata pompă a județului. Am atins despre acestea ceva și mai înainte, aci însă vom vorbi mai cu deamăruntul.

Se zice în s. scriptură (Mat. 16. 27) „*Că va să vină Fiul omenesc întru mărirea Tatălui seu cu ângerii sei*“. „*Și voaue celor necăjiți odichnă cu noi la arătarea Domnului Isus din ceriu cu ângerii puterii sale. Celce în văpaie de foc va da izbândă celor ce nu cunosc pre Dzeu, și celorce nu ascultă de Evangelia Domnului nostru Isus Christos*“ (I. Tess. 4. 16); „*Că însuși Domnul întru poruncă cu glasul arhangelului și întru trâmbița lui Dzeu se va pogori din ceriu, și cei morți întru Christos vor învia ântâlu; după aceia noi cei vii cari vom fi rămași (adecă toți aceia, cari se vor afla în vieată pe timpul venirii și a judecării lui Christos)*

împreună cu densusii ne vom răpi în nori întru înțimpinarea Domnului în văzduh, și așa pururea cu Domnul vom fi" (Mat. 25. 31. 32). „Fără când va veni Fiul omenesc întru mărirea sa și toți sântii ângeri cu densusul, atunci va șede pe scaunul mării sale. Și se vor aduna înaintea lui toate neamurile, și-și va despărți unul de câtră altul, cum desparte păstoriul oile de cupre". Ioan în Apocalipsă (20. 11 sqq.) face următoarea descriere: „Și am văzut scaun alb mare, și pe cel-ce șede pe el, de a căruia față a fugit și pământul și ceriul, și nu s'a aflat loc lor. Și am văzut pe morții, și pe cei mari stând înaintea lui Dzeu, și cărțile s'au deschis, și altă carte s'a deschis, care este a vieții și s'au judecat morții din cele scrise în cărți după faptele lor. Și marea a dat dintru sine pe cei morți și moartea și iadul a dat din sine pe cei morți, și s'a judecat fiece cine după faptele sale".

Toate aceste ne dau o icoană generală despre ordinea și pompa județului, — o icoană foarte minunată dar și înfricoșată. — —

Să esaminăm numai toate împrejurările județului general.

Isus Christos vine întru mărirea sa, și a Tatălui și a sântilor ângeri.

Întru mărirea sa: Aceasta fără îndoială înseamnă mărirea persoanei sale, adică mărirea unui Dzeu-Om. Corpul seu va străluci ca soarele „și și-a schimbat fața înaintea lor, și a strălucit fața lui ca soarele, eară hainele lui s'au făcut albe ca lumina". El singur zice: „Atunci dreptii vor străluci ca soarele întru împărăția Tatălui lor". Deci deacă dreptii vor străluci ca soarele: cum va străluci atunci soarele dreptății însuș? Deacă creaturile simple vor apărea într'o astfel de mărire, apoi care este mărirea Dzeu-Omului?! Căci el atunci negreșit nu va apărea îmbrăcat în mărire numai ca o simplă creatură, ci ca un Dzeu văzut... Dzeirea sa va străluci în mod vizibil prin omenitatea sa preamărită.

Isus Christos va apărea și întru mărirea Tatălui său, adică cu puterea și auctoritatea unui judecătoriu universal. Aceasta fără îndoială va fi o mare mărire; căci auctoritatea dă maiestate și provoacă onoare și respect. Poate omul să fie în privința calităților personale cât de înderept față de aproapele său: totuș demnitatea de judecătoriu îl face respectabil, cu deosebire la accia, cari au să fie judecați de el. Dacă dară chiar pe judecătorii acestei lumi, cari cârmuesc țerile și orașele, îi privim cu frică și respect: cu cât mai mult pe judecătoriu universal? Au nu se va proșterne lumea întregă și va tremura înaintea aceluia, carele cu un singur cuvânt îi judecă, condemnându-i ori la viață vecinică ori la moarte vecinică? Aceasta este mărirea Tatălui său, carele este judecătoriu firesc al lumii și dela care iubitul său fiu a primit puterea de a judeca toate creaturile. „Că tatăl pre nimene nu judecă, ci toată judecata a dat-o fiului".

El este încă de acum înălțat la această mărire și drept aceea de acum încă trebuie să ne temem de el, să-l ascultăm și venerăm ca pe judecătoriu nostru; maiestatea sa însă va fi văzută atunci, când va veni întru mărirea Tatălui său cu putere judecătorească. Suita sa va contribui mult la mărirea sa, înmărind frica și maiestatea aparițiunii sale. El adică va fi însoțit de o mulțime nespūsă de ângeri, cari vor încungiura persoana sa, fiind mărturiile și servitorii dreptății.

Fiecare scie, că o suită splendidă foarte mult înălță mărirea unui principe (lumesce) ori a unui judecătoriu. O masă mare de popor are în sine ceva impunătoriu, mai vartos când această masă de popor constă din oamenii principelui, cari deodată sânt și servitorii dreptății sale... Dar care va fi pompa unui principe, care va veni însoțit de toate cetele ceresci, cari servesc dreptății Domnului lor spre decoarea mării lui triumfale?!

Să nu credem însă că această splendidă suită de ângeri servesc numai spre decoarea mării lui Christos. Ângerii vor fi și servitorii dreptății. De aceea se și numesc ei „ângerii puterii sale". În urmare cât de puternic va fi judecătoriu, căruia îi servesc toate puterile ceresci spre a judeca asupra oamenilor păcătoși și asupra diavolilor?!

În acea mare zi va veni acest mare judecătoriu din ceriu, unde s'a suit după învierea sa, și unde petrece până când va veni spre a judeca lumea „Că însuș domnul întru poruncă cu glasul arhangelului, și întru trâmbița lui Dzeu se va pogori din ceriu". — Cred că nu greșim deacă, judecând după literă, înțelegem aci o voce reală, un strigăt real și un ton simțibil al acelei trâmbițe, care va chema pe toți oamenii la judecată: căci aceste lucruri sânt apte de a face aparițiunea cu mult mai solenă și înfricoșată.

Acest strigăt este strigarea sântilor ângeri, care se începe cu vocea arhangelului, când adică ceata cerească se va pogori cu Isus Christos din ceriu — și înseamnă aceea, ce înseamnă și la oameni un asemenea strigăt: o bucurie estraordinare, o săltare, o bucurie puternică și o afecțiune sublimă. Strigăm de bucurie când se întâmplă ceva, ce deosebit ne place: ostășimea strigă când s'a dat semnalul de luptă...

În asemenea mod va zice Domnul Christos: Veniți sântilor ângeri, pogoriți-ve cu mine să judecăm lumea! Atunci ei vor striga de bucurie că a sosit ziua, care pune capăt împărăției întunerecului, și în care diavolul cu ângerii săi și toți oamenii săi vor fi aruncați în cuptoriul cel de foc, ear dreptii resplătiți, încronați și luați în ceriu în nemijlocita prezență alui Dzeu.

Când va zice Christos: Veniți sântilor ângeri, fiți servitorii dreptății mele, esercitați mânia mea asupra păcătoșilor, asupra diavolilor și asupra oamenilor destrăbalați; dar adunați-mi pre aleșii mei din

cele patru unghiuri ale pământului! Cu ce strigăt de bucurie vor primi ei această poruncă; cu ce bucurie și curagiu vor escuta ei aceasta?! Căci singur Mântuitorul nostru ne învață, că ângerii nu sânt numai servitorii împărăției sale, ci că ei sânt și funcționarii și servitorii săi, cari îi întrebuintează el la a doaua venire a sa. Căci explicând parabola despre neghina din holdă, zice: „Cel ce a semănat sămânță bună este fiul omenesc. Eară țearina este lumea, eară sămânța cea bună, acestia sânt fiii împărăției; eară neghinele sânt fiii celui rău. Eară vrăjmașul cel ce li-a semănat pe ele este diavolul, eară secerișul este sfârșitul veacului, eară secerătorii sânt ângerii. Deci cum se strâng neghinele și se ard în foc, așa va fi la sfârșitul veacului. Va trimite fiul omenesc pe ângerii săi, și vor aduna întru împărăția lui toate smintelele și pre cei ce fac fărădelege. Și-i vor arunca pre ei în cuptoriul cel de foc, acolo va fi plâns și scârșnirea dinților“...

Sub „trambița lui Dzeu“ se înțelege *voacea fiului lui Dzeu*, pentru că zice: „Amin, amin zic voaue, că va veni oara și acum este, când morții vor auzi *glasul fiului lui Dzeu*, și cari vor auzi vor învia“. Așadară voacea fiului lui Dzeu va învia morții și această voce este trambița lui Dzeu, pentru că resonă preste toată lumea, înviind morții și chiamându-i la judecată.

Dar aceasta este o altă împrejurare a județului general, că adecă toți oamenii, atât cei buni cât și cei răi, vor învia spre a se înfățișa înaintea scaunului judecătoresc al lui Christos; și că ne vom da seama despre toate cele ce am făcut în acest corp, fie bune ori rele; că ne vom lua earăș corpul de odinioară, în care vom apărea la judecată. Și adecă: cei păcătoși vor apărea în corpurile lor încărcate de toate semnele păcatelor și fărădelegilor comise de ei. Eară cei drepti se vor înfățișa în corpuri, care vor străluci de splendoarea curățaniei și a virtuților eserciate în viața lor pământească.

După ce dară judecătoria se va pune pre scaun, vor apărea toți oamenii înaintea lui, spre a-și da seama despre lucrările lor și a-și primi sentința lor finală. Și se vor aduna înaintea lui toate neamurile, și-i va despărți unul de câtră altul, cum desparte păstoriul oile de capre“.

Aceasta va fi separațiunea cea mai din urmă. De aci înainte dreptii nu vor mai fi nici când împreună că păcătoșii, nici nu vor fi mai mult mestecați unii cu alții. În această lume toți trăesc și umblă împreună, sânt legați între sine prin relațiuni de sânge, de prietenie ori de afaceri, sânt membrii unei biserici, unei societăți. În ziua județului însă vor fi separați unii de alții; fiind puși unii deodreapra, alții deastênga. După ce dară se va așeza judecătoria în scaunul său, și toți oamenii vor sta înaintea lui, atunci se vor deschide cărțile.

Și anume se vor deschide doaua felii de cărți: *Evangelia*, care este dreptariul acțiunilor noastre,

și drept ce aceasta va fi regula, după care se vor examina acțiunile noastre; apoi *cartea faptelor noastre*, în carea vor fi însemnate toate faptele oamenilor, cele bune și cele rele; și adecă toate faptele bune; eară din cele rele numai acelea, care nu s'au șters prin caință adevărării și prin îndreptare *durabilă* a vieții. Pentru că zice Domnul prin rostul profetului (Iezechiel 33. 13. sqq.) „Și de voiu zice dreptului: cu viață vei fi viu, și el sperând întru dreptatea sa va face fărădelege, atunci toate dreptățile lui vor fi uitate, și întru strâmbătatea sa, care a făcut-o, întru aceea va muri. Și de voiu zice celui păcătos: cu moarte vei muri, și se va întoarce dela păcatul său, și va face dreptate, și va da înapoi zălogul, și va plăti ce a jăfuit, și va umbla întru poruncile vieții — cu viață va fi viu și nu va muri. Toate păcatele lui, care a făcut, nu se vor pomeni.“

Acum să vedem, în ce ordine va judeca Christos lumea. După ce a ales oile din capre, a despărțit pre cei buni de cei răi: va chiama mai întâiu pre cei drepti la judecată și îi va fericii, precum se vede din evangelia lui Mateiu. E un lucru acesta, care este în competența judecătoriaului nostru, a Mântuitorului lumii. Căci a fericii este opera sa, care trebuie să premerge actului dreptății. Mântuitorul lumii trebuie să fie și judecătoriaul nostru, pentru ca să poată fi Mântuitorul nostru deseversit și, pentru ca să ne poată pe deplin justifica și resplăti. De aceea grija lui cea dintâiu va fi, ca să despartă pre cei aleși de câtră cei păcătoși.

Din aceasta se vede, că: Dzeu are mai multă plăcere de a fericii, decât a nefericii, și dovedesce păcătoșilor, că nefericirea lor provine dela ei singuri; că ei ar fi putut să fie fericii tocmai ca și ceilalți; căci Christos au venit spre al fericii pre toți fără deosebire, și că ar fi și fost într'adevăr fericii, numai să fie avut voință spre aceasta. Ei, în mărirea de carea se vor împărtași dreptii, vor vedea ceeace a pierdut din buna lor voie; și această mărire vor vedea-o ei încă nainte de a li se fi enunțat înfricoșata sentință: „Duceți-ve dela mine blăstămaților în focul de veci!“ Aceasta va fi o condamnare dublă a lor; a vedea fericirea dreptilor și a simți miseria lor proprie. Căci într'adevăr perderea ceriului și vederea cu ochii proprii a resplătirei minunate a dreptilor, — se poate privi de o pedeapsă înfricoșată în ziua judecării, deși aceasta încă nu este iadul.

Încă o împrejurare mai este aci de desfășurat, care am atins-o deja și în alt loc, adecă că această lume în ziua județului se va distruge prin foc, precum expres ne spune Apostolul Petru (II. 3. 10). „Eară va veni ziua Domnului ca un fur noaptea, întru carea ceriurile cu sunet vor trece, elementele arzând se vor strica, și pământul și cele de pe el vor arde“. Aceasta este o idee veche, că pământul va fi distrus prin foc.

Ne mai rămâne acum întrebarea: ori de lumea va fi aprinsă îndată ce Domnul Christos apare la

judecată, seau că după proclamarea sentinței asupra păcătoșilor? Părerea dintăiu pare a nu fi verosimilă, pentru că Christos își așează, precum am văzut, scaunul său judecătoresc în aer; apoi lumea stând în foc nu poate fi loc potrivit pentru un atare lucru; ear arderea pare a fi după Ap. Pavel (II Tess. 1. 7.) efeptul judecării și al pedepsei: „Celce în văpaie de foc va da izbândă (pedepsă) celor ce nu cunosc pre Dzeu, și celor ce nu ascultă de evangelia Domnului nostru Isus Christos“. Că dacă diavoli și păcătoși vor fi mai ântăiu osândiți la focul cel vecinic și după aceea pedepsile lor își vor lua începutul într'o lume pustiiă prin foc.

Aceasta este înfățișarea împrejurărilor și a chipului venirei a doaua a lui Christos, precum și a solenităților înfricoșate a județului general. Fiecare din aceste împrejurări servesc spre mărirea lui Dzeu, spre mângăierea credincioșilor și spre îngrozirea păcătoșilor. Dee Dzeu ca în modul acesta să ne gândim mai nainte la aceea mare zi, pentruca, când apare judecătoria lumii, să nu simțim efeptele mâniei sale!

B. Biro-Herendescianul,
preot ort. român.

† Alisandru Capra de Jupa.

Martî în 28 Noemvrie (10 Dec) a. c. s'a înmormântat marele proprietăriu Alisandru Capra din Jupa lângă Caransebeș.

Pompa cu carea s'a sevrșit înmormântarea dânsului sânt dovada cea mai bună despre stima și simpatiile, de care fericitul în Domnul s'a bucurat în viață.

Servițul funebral l-a celebrat Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan al nostru, Nicolae Popea, asistat de Prea Cuvioșia Sa protosincelul, Filaret Musta, de protopresviterul tractual, Andreiu Ghidiu și de preoții I. Stoian din Caransebeș și Lazar Văsiu din Jupa; pelângă aceasta a mai cântat un cor compus din teologi și din pedagogi, și condus de amendoi magistrii de cântări dela institutele noastre diecesane.

Afară de rudeniile: Ilustritatea Sa D. George Ioanovicu proprie țariu mare în Duleu și fost secretariu de stat reg. ung. D. Nicolae Dumba, bancariu în Viena și deputat în Reichsrat, cu familiile, apoi Doamna Ragályi născută Manno, cu familia, — au dat reposatului onoarea cea din urmă: Ilustritățile lor DD. Victor Mihályi, episcopul gr. cath. al Logojului; Emerich Jakabffy, comitele suprem al Comitatului Caraș-Severin cu DD. Béla Litsek vice-Comite și Stefan Antonescu, președintele sedriei orfanale comitatense; Reverendisimul D. R. Weitersheim, dechant rom. cath. din Caransebeș cu d. capelan Sulyok. D. vice-colonel în pens. Mihályi de Apșa, DD. proprietrii mari din vecinătate H. Bösz din Valea-Boului, Marcovicu din Jena, Jakabffy din Zagujeni, Dna Manziarli din Delinești s. a. apoi mai mulți onorațiori din Caransebeș și din pregiur.

Reposatul a fost dintr'una din cele multe și distinse familii române, care în secul al XVII și al XVIII fugind de asuprirea turcilor, au venit din Macedonia și s'au așezat prin orașele din Ungaria, Transilvania și Bănat și chiar în Viena, întemeind biserici și scoale și rēdicând astfel vaza și îmbunătățind foarte mult soarta Românilor de aici. Familia reposatului a venit din Muscopolis, capitala Macedo-Valachiei, pela finea seculului trecut și s'a așezat în Ungaria unde apoi prin muncă onestă, la începutul seculului presinte părintele reposatului, Constandin Capra, și-a aquirat bunul din Jupa dimpreună cu nobilitatea ungurească. Fiiului Alisandru i-a dat o creștere distinsă, acesta și-a făcut studiile în Viena și în Pojun unde a absolvat drepturile; dar neavând aplicare la dirigătorii s'a ocupat cu studii economice și și-a administrat bunul seu, pelângă aceea se mai ocupa cu deosebită plăcere de sciințe și de arte.

Reposatul era de un caracter adevărat nobil, pentru aceea se și bucura de stima tuturor cari îl cunoseau. Era cruțătoriu dar tot deodată și generos.

Alisandru Capra n'a fost nici odată însurat, el a murit june și n'are moștenitori direcți.

Consăngeni au dat următoriu anunț funebral:

Subscriși în numele lor propriu și al numărșilor consăngeni anunță cu adēncă durere rēposarea repentină a Domnului *Alesandru Capra de Jupa* întēmplată în 8. 1. c. dimineața, în al 69-lea an al vieței sale.

Rēmășițele pământesci ale în Domnul tericitului se vor așeza spre eternă odihnă după ritul gr. or. în cripta familiară din Jupa în 10. 1. c. la 2 oare postmeridiane.

Părăstasul se va ținea în biserica din loc în 11. 1. c. la 10 oare dimineața.

Jupa, în 8. Decemvre 1889.

Fiei țērîna ușoară!

Sofia George Ioanovics născ. Manno, Irma Nicolae Dumba născ. Manno, Pelagia Manno, nepoate. George Ioannovics, Nicolae Dumba, nepoți. Vēd. Isabella Constandin Manno născ. Ragályi, nepoată. Irina Dumba, Ecatarina Manno, Maria Luisa Manno, strănepoate. Stefan Manno, Alesandru Manno, strănepoți.

Corespondință.

Mult stimată Redacțiune!

Cu inima sdrobotă de durere, vin a Vē ruga de a da loc următoriu neerolog:

Iancu Vițan din Slatina, primariu comunal încă din anul 1857, și președinte la Comitetul parochial neintrerupt de 20 de ani, în etate abia de 64 de ani, după un morb scurt în 10/22 Noemvrie a. c. și-a dat nobilul suflet în mânil Creatoriului.

Rēmășițele pământesci ale reposatului sau depus la odichnă eternă Duminecă în 12/24 Noemvrie la 2 oare după ameză în cimiteriu din loc, după ritul gr. or.

Iancu Vițan, carele este foarte bine cunoscut în acest Comitat — a fost unul dintre cei mai meritați bărbați — și este ne mai șters din inimile poporenilor sei, căci prin îngrijirea lui, s'a înfrumșet biserica gr. or.

careia înainte cu 30 de ani, după cum scrie emeritatu lui învățătoriu Iacob Iana, n'avea nici cât capital, era desgrădită și nu semena nici decât a bisericii — astăzi numai prin îngrijirea lui este una dintre cele mai frumoase biserici ale tractului nostru; căci au acoperit-o cu placă, a pardosit-o toată cu marmore, a zugrăvit-o și a înpodobit-o cu toate ornamentele bisericesci, precum: steaguri, policandre, candelă, ornate preoțesci s. a. ba anul trecut a mai procurat 3. clopote îngăurite, primul de 8 măști, al doilea de 5 și al treilea de 3 — cu un preț de preste 2000 fl. v. a.

Apoi tot prin stăruința și îngrijirea lui, în anul 1883 a cumpărat casa cea mai frumoasă din comună — și a prefăcut-o în școală gr. or. confesională, carea după reparare și adaptare încă a trecut peste 3000 fl. v. a. fără ca comuna să fie contribuit ceva. Tot în acel an a făcut casa comunală cu 4 chilii — asemenea fără nici o contribuțiune extraordinară a comunei.

A mai făcut 5 cruci în hotarul comunei — dintră cari 2 anul acesta le-a zugrăvit și înfrumșetă cu icoane sante.

A fost un adevărat părinte, carele a lăsat în urmă-i 3 fii și 5 fiice toți în viață, căsătorindu-i pre toți i-a așezat în casele lor — lăsându-le o avere destul de frumoasă.

Pe reposatul îl deplâng: soția Măria, fii Iacob, Teodor și bravul comerciant Simeon; apoi cele 5 fiice: Voica măritată Roșu, Iuliana măritată Radivoiu în Macovisce, Florea măr. Chirilă, Angelia măr. după bravul învățătoriu Ilie Muia din Rusova-Veche și Măria măr. Penda în Comorisee, precum și 20 de nepoți.

Înmormântarea s'a făcut cu pompă cuvincioasă, și a fost petrecut de mulțime de popor cum nu s'a mai văzut până aci în Slatina.

Duminecă în 12/24 Noemvrie se adună din depărtările cele mai mari, la locul de jale mulțime de rudeni, amici și cunoscuți, vându-se încă din depărtare cu steaguri negre, spre a da ultima dovadă de afecțiune și stimă, mult deplânsului repăusat.

Conductul în frunte cu 3 preoți celebranți, 2 locali și venerabilul paroch din Rusova-Veche Vichentie Balea, 10 prunci ministranți, cu 6 prapuri au condus scumpele rămășițe ale blândetei de om vestejit, purtate de 6 nepoți în sânta biserică, unde intră mângăitoarele cântări bisericesci cântate de preoții celebranți și de 4 învățători: Simeon Olariu din Macovisce, Ilie Muia din Rusova-Veche și cu 2 locali, s'au sănșit spre a se da pământului.

Renumitul Iacob Botoș, butariu în Oravița-Montană, finu o cuvântare succasă, în care spusă vîrtuțile mult regretatului, purtarea lui în familie și în societate, și perderea cea mare ce s'a cașunat prin moartea lui. —

Această cuvântare a stors lacrimile tuturor până ce și a străinilor.

Din biserică cortegiul a plecat cătră cimiteriu, cociungul ornat cu 2 cununii mari de ederă, cu plantici albe depusă de nepotul său, Paul Vițan, învățătoriu în loc.

La mormânt își rēdică earăși voacea cunoscutul orator, Dl Iacob Botoș din Oravița, după ce vėzū cā pa-

rochii locali trec aceasta cu vederea — rostind earăși o escelentă cuvântare, în care accentuă meritele și valoarea acestui neuitat primariu și tată înțelept, diligent și curat; îi mulțumi în numele intristaților sei fii și soție, pentru fericirea pămēntească ce li-a procurat-o pentru însușirile cele rari și pentru devotamentul reposatului cătră tot ce a fost folositoriu și nobil.

Mulțumi apoi escelentul vorbitoriu mulțimei de popor — ce însoțise pe defunctul până la mormēt, precum și amicilor din depărtare, cari au alergat în urma tristei vești, la locul de jale, spre a plānge dinpreună cu soția și cu fii lui, precum și a-i mângăia.

După vorbire corul vocal din Rusova-Veche sub dirigința bravului învățătoriu Paul Farca din Varadia — carele și la plecarea cāntase un cāntec de despărțire — înțonă imnul jelnic „În planul cel secret“.

Mai cāntă tinerimea școlară din loc un alt cāntec de jale „Sub astă peatră rece“ precum și „În veci pomenirea lui“ — și pământul primi în sinu-i rece pre soarele unei familii, pre tatăl devotat a 9 fii vii pre soțul iubit și bărbat, înțelept, harnic, econom și de omenie.

Este cu neputință, tremură mână, toată ființa i-mi este prea emoționată, încāt sē pot face cu deamēruntul o dare de seamă despre toate, și a descrie intristarea și jelea adēncă, în care remaseră soția, cei 9 fii și 20 de nepoți precum și 6 gineri și 5 nurori ai reposatului.

Moartea nemiloasă răpi acest scump tesaur mai înainte de vreme din mijlocul acelora — pre cari dēnsul mult i-a iubit și cari pe el mult îl adoară.

Odihnesce în pace suflet blānd și nobil — și veghia-ză peste educațiunea celor iubiți ai tei, cari te plāng și te jelesc!

Slatina, în Noemvrie 1889.

Paul Vițan,
învățătoriu.

Corespondință.

Moceriș, în 21. Noemvrie 1889.

Mult Stimat Die Redactor!

Subscriși venim prin aceasta cu cel mai profund respect a Vē ruga sē binevoii a publica în prețitul ziuar al „Foaei diecesane“ următoriu articlu:

Credincioșii din comuna noastră nu au sērbat de mult timp o sērbătoare rară plină de religiositate, ca cea din Dumineca de 19 Noemvrie a. c. st. v. pre care zi a fost defiptă alegerea de capelan pe lângă neputinciosul nostru paroch Nicolae Goanța.

Servițiul divin l-a celebrat Părintele Administrator protopresbiteral al tractului Mehediei, M. O. D. Dionisie Popoviciu, asistat fiind de Părintele paroch al nostru local, Nicolae Goanța, cu pompa cuvenită. Corul vocal al plugarilor din loc înființat prin stăruința și nisuința vrednicului nostru învățătoriu local, Dionisie Bădiu, a escelat cu ceremoniile liturgice, făcēnd cea mai bună impresiune asupra tuturor celor preșenți în deosebī asupra oaspeților inteligenți din vecinătate, cari erau invitați la acest act solemn.

După săvârșirea santei liturgii impreunate cu chemarea Spiritului Sânt, a urmat apoi actul alegerii de capelan.

După ce Părintele Administrator protopresbiteral prin o cuvântare binesimțită a deschis actul alegerii, a urmat votarea nominală, intrunind unicul recurent și vrednicul teolog absolut, Dionisie Goanța, totalitatea voturilor celor prezenți.

La această alegere s'au înfățișat alegătorii în număr considerabil chiar și de pe la colibi din îndepărtare au venit spre a alege de capelan și de a saluta cu bucurie azi pe vrednicul și de mult doritul lor păstoriu sufletesc, Dionisie Goanța, fiul Părintelui nostru Nicolae Goanța din loc. După aceasta au urmat prânzul festiv în localitățile dlu paroch Nicolae Goanța, la care au participat peste 30 de persoane.

Șirul toastelor l-a deschis M. O. D. Administrator protopresbiteral Dionisie Popoviciu, întru sănătatea Prea Sântiei Sele Domnului Episcop, Nicolae Popea, amintind meritele preabunului Archieru și înțonând speranțele ce le au fi sufletesci ai săi pentru viitoriu.

Părintele Administrator a toastat apoi pentru eroul acestei festivități, pentru alesul capelan, asigurând pe alegători că și-au câștigat păstoriu sufletesc demn de misiunea lui.

După aceasta a toastat învățătorul din loc dl Dionisie Bădiniu întru sănătatea Părintelui Administrator protopresbiteral, mulțămind cu căldură Dsele în numele alegătorilor pentru conducerea înțeleaptă și plină de tact serios al actului alegerii de azi.

A urmat apoi un toast din partea preotului Ioan Goanța din Șopotul-Nou întru sănătatea Prea Cuvioșiei Sele Părintelui protosincol, Filaret Musta.

În fine toastele le-a încheiat cu un discurs binesimțit învățătorul Dionisie Bădiniu, întru sănătatea marelui pedagog mult stimat și prea iubit, a dlu Ștefan Velovan, profesor diriginte la institutul pedagogic diecesan, pe carele nu-l va uita nici odată, pentru că dela densus a primit educațiunea și învățătura salutară pentru creșterea generațiilor viitoare.

Cu distinsă stimă:

Iosif Balsa,
epitrop primariu.

Dumitru Nicoara,
representante com.

Iuon Therba,
al doilea primariu și not. al com. paroch.

Pavel Negru,
primariu comunal.

Alegerea de paroch în Cubin.

Despre alegerea de paroch în Cubin ținută în 19 Noemvrie (1 Dec.) a. e. „Luminatoriul“ Nr. 91. primesce o corespodintă de lângă Panciova, în carea se afirmă că „s'au întemplat lucruri neimbucurătoare și mult înrăstătoare pentru că neiertate și demoralizatoare. Anume față de capelanul T. Popoviciu, un tiner serios, solid și corespunzătoru așezat în Cubin deja de doi ani, a intrunit maioritatea voturilor un competent cu numele Murariu, de lângă Brașovul din Ardeal, până la alegere necunoscut și nevăzut de nime prin acest ținut. Contra alegerii a

trebuit să se dee din motive tari recurs protestatoriu, Unii afirmă, ca pentru străinul necunoscut au lucrat și manevrat chiar și puteri sunătoare și autorități și influințe mari diecesane și tractuale. Ar fi trist dacă eară s'ar începe er'a nepotismului. Vom urmări dară cu atențiune afacerea până în sfârșit și dacă apoi va mai fi de lipsă vom reveni cu toată hotărîrea.“

Și noue ni s'a scris că la alegerea din Cubin s'au întemplat abuzuri, care, dacă s'ar dovedi că le-a comis alesul sau oamenii lui, ar avea de urmare nu numai nimicirea alegerii, dar și pedepsirea celor vinovați, conform instituțiilor noastre bisericesci. Abuzurile însă trebuie arătate oficiului protopresbiteral din Panciova, ca să se poată pertracta, când scaunul ppytital își va da părerea asupra validității acestei alegeri.

Eară cât pentru afirmăciunea, că această alegere ar fi fost influințată de aici din centrul Consistoriului în favorul alesului Iosif Murariu, — sântem în puseciune de de a dechiera otărit, că aceasta nu este adevărată.

Alegerea de aici din centru nu s'a influințat de nime, eară alesul Iosif Murariu nu este favoritul sau protegeatul cuiva.

În fine ni-ar plăcea, dacă colegii dela „Luminatoriul“ ar publica numele acelora, despre cari se zice c'ar fi influințat această alegere, și cu a căror scire sau conlucrare s'au comis abuzurile din cestiune, în privința cărora aici este numai o părere și o firmă voință, adevă: de a le curma cu deseversire.

Varietăți.

Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan al nostru a dăruit la fondul Soțietății române de lectură precum și la fondul Soțietății române de cântări din loc, câte 100 fl. v. a. în chip de taxă de membru fondator.

Congregațiunea de restaurare a comitatului Caras-Severin este convocată pe ziua de *Marți în 5/17 Decembrie a. e. la 9 oare* dimineata. În această zi se vor alege dirigătorii comitatensii cari în înțelesul legii cad sub alegere, precum și diferitele comisiuni. De cumva restaurarea nu s'ar termina în această zi, se va continua în ziua următoare adevă *Mercuri în 6/18 l. e.* deoarece însă în această zi la noi este sərbetoarea S. Nicolae, ședința se va începe *la 11 oare*. — Mai departe cu privire la însemnătatea actului de restaurare D. Comite suprem a convocat *pe luni în 4/6 l. e. la 11 oare a. m.* o Congregație estraordinarie.

Alegerea de reprezentanți al orașului Caransebeș, s'a ținut *Marți în 10 Decemvrie st. n.* și s'au ales de reprezentanți pe 6 ani DD. *Ion Popoviciu,* cap. sen. și asesor consistorial; *Ion Beltean,* econom; *Ilie Curescu,* vicepreședinte la comunitatea de avere și asesor consistorial; *Ion Stoian,* preot și ases. consist.; *Ion Jumanca,* econom; *Ion Mihaiu,* dirigătoriu în pens.; *Achim Sêrbu,* econom; *Ion Topal,* cap. în pens. și ases. cons. *Luca Jurcoviciu, Mitru Lazarescu, Petru Răbăgia și Ion*

Buru, econom. Pe 3 ani; *George Novacescu*, econom. De suplenți: *Gedeon Serăcin*, prim-codrean în pens.; *Nicolae Bugariu*, iun., *Mitru Sgăvêrdea*, econom.; *Petru Cernescu*, prim-codrean în pens.; *Sandi Dolomiță* și *Sandi Gavriloni*, econom.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna” a ținut Mercuri în 29 Novembre st. v., ședință publică în memoria Marelui Arhiepiscop și Mitropolit, *Andrei*, în sala cea mare a „Seminariului Andreian”, la 7 oare seara, cu următorul program: 1. „*Despărțirea vândătorilor*”, cor de F. Mendelssohn-Bartholdy. 2. „*Cuvântul ocașional*”, rostit de Elie Cristea, cleric în curs. III. 3. „*Epigonii*”, poezie de M. Eminescu, declamată de Corneliu Perșinariu, cleric în curs. II. 4. „*Cruciata*”, cântec pentru o voce de bass, cu acompaniament de piano de F. Schubert. 5. „*Înfluența creștinismului asupra vieții familiare în primii trei secolii*”; disertațiune de I. B. Boiu, cleric în curs. III. 6. „*Legenda ciocârlii*”, poezie de V. Alexandri, declamată de Teodor Adam, cleric în curs. III. 7. „*Cucule cu peană sură*”, cântec popular, întocmit pentru o voce de tenor și cor de G. Dima.

Mulțămîta publică. Chorul plugarilor români din comuna nașterii mele *Satu-Mic*, luând parte și executând în quartet cântările liturgice și funebrale la înmormântarea unicului meu frate repausat, *Rusalin Marcu*: primească din partea mea mulțămîta călduroasă; de asemenea președintele corului, vrednicul preot *D. Ioan Hora* și zeulosul învățătoriu și diriginte al corului *Zenobiu Lugojan*. *Bocșa-Montană*, în 29. Noembrie 1889. *Ioan Marcu*, învățătoriu român gr. or.

Amicul Familiei. Ziuariu beletristic și enciclopedic-literariu cu ilustrațiuni. Apare în Gherla de două ori pe lună, sub redacția lui *N. F. Negruțiu*. Nr. 22. conține: Din trecutul Asociației transilvane pentru literatura rom. — Ca umbra, poezie. — Inelul, novelă, urmare. — Micul gourmand ilustrație. — Diverse.

Edict.

Iuliana Urban, soția legiuită a lui *Antoni Hrici* din *Oravița-Montană*, carea părăsindu-și bărbatul seu de 6 ani de zile fără a i-se sci ubicațiunea, conform decisului scaunului protopresviteral al *Oraviței* de dat 11/23 Septembrie 1889 Nr. 230. ear al Venerabilului Consistoriu diecesan de dat 4/16 Noembrie 1889 Nr. 859. B. cu aceasta este avisată ca în termen de 3 luni, să se prezenteze înaintea acestui scaun, unde bărbatul au intentat contra ei proces divorțial pentru totală despărțire, căci în cas de neînfașare, se va decide cauza și în absența ei fără de nici o împedecare.

Din ședința scaunului protopresviteral al *Oraviței* ținută la 11/23. Septembrie 1889.

Alesandru P. Popoviciu,
administrator ppresviteral ca președinte.

[50] 3—3

Concurs.

Conform ordinăciunei Ven. Consistoriu ddto 21 Iulie 1889 Nr. 342 S. se escrie concurs pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc la școala confesională gr. or. din *Gertenis* protopresviteratul *Vêrșetului*, *Comitatul Timiș*, cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicațiune.

Emolumentele sânt:

1. În hanî gata 127 fl. 25 cr.
2. Scripturistica 10 fl.
3. Conferințele 15 fl.
4. 11 Hectolitre de grâu și 11 Hectolitre de cucuruz.
5. Dela înmormântări fiind poftit 20 cr.
6. Curățitul și încălzitul școalei 10 fl.
7. 16. metri de lemne pentru învățătoriu.
8. 3 jugere pământ livadă.
9. Locuință în edificiul școalei cu $\frac{1}{4}$ juger gradină de legumi.

Cei-ce doresc a ocupa acest post, au a-și trimite recursurile provăzute cu documintele prescise și adresate comitetului parochial din *Gertenis*, la oficiul protopresviteral în *Mercina* poșta ultimă *Varadia*, până la terminul sus arătat.

Gertenis, în 14/26 Noembrie 1889.

[52] 2—3 În conțelegere cu Comitetul parochial:

Ioan Popoviciu,
protopresviter.

Concurs.

Pe baza ordinăciunei consist. din 26 Septembrie 1889 Nr. 649. B. se escrie concurs pentru parochia vacantă gr. or. rom. de cl. III. din *Iladia*, protopresviteratul *Bisericei-Albe*, *Comitatul Caraș-Severin*, în urma resignării nepuținciosului paroch *Adam Popoviciu*, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „*Foia diecesană*”

Emolumentele sânt:

a) Jumătate din sesiunea parochială adecă din fiecare parcelă jumătate.

b) Din stola și birul usuat jumătate; eară de ceialaltă jumătate din toate are a se bucura nepuținciosul paroch *Adam Popoviciu* din *Iladia* până cât va trăi, și priat până când densusul va susține vaza și caracterul bisericeii noastre ortodoxe — și după repausarea susamintitului paroch, are a se folosi alegându-l paroch fără deosebire.

Doritorii de a ocupa această parochie sânt avisați de a-și subșterne recursurile lor bine instruate conform presciselor statutului org. bis. și regulamentului pentru parochii, Comitetul par. gr. din *Iladia*, la adresa Protopresviterului în *Iam*.

În fine recurenții sânt poftiți a se presenta în vre-o duminică sau sêrbătoare în s. biserică de a-și arêta desteritatea lor în cântare și oratorie.

Iladia, în Noembrie 1889.

[51] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine *Filip Adam*, protopresviter.

